

**JĘZYK POLSKI – wymagania edukacyjne
na poszczególne oceny i sposoby sprawdzania osiągnięć
uczniów (2021/2022) KLASA VI a**

OCENA CELUJĄCA

Uczeń doskonale opanował wiadomości i umiejętności zapisane w podstawie programowej z 2017 r. Samodzielnie rozwiązuje problemy i ćwiczenia o dużym stopniu trudności. Czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, potrafi analizować i interpretować je w sposób pogłębiony i wnikliwy, posługując się terminologią z podstawy programowej. Posługuje się bogatym i różnorodnym słownictwem oraz poprawnym językiem zarówno w mowie, jak i w piśmie. Aktywnie uczestniczy w lekcjach i zajęciach pozalekcyjnych. Z powodzeniem bierze udział w konkursach tematycznie związanych z językiem polskim. Tworzy wypowiedzi pisemne zgodnie z wyznacznikami gatunkowymi, poprawne pod względem kompozycji, spójności wypowiedzi, językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym. Wzorowo wykonuje prace domowe i zadania dodatkowe. Odznacza się samodzielnością i dojrzałością sądów. Współpracuje w zespole, podejmuje działania mające na celu sprawną realizację zadań. Wykorzystuje wiedzę, umiejętności i zdolności twórcze przy odbiorze i analizie tekstów oraz tworzeniu wypowiedzi. Podejmuje samodzielne próby literackie. Interpretuje głosowo utwory poetyckie. Przygotowuje adaptację sceniczną lub prezentację multimedialną. Posiada umiejętności z zakresu nauki o języku przewidziane w programie nauczania klasy VI.

OCENA BARDZO DOBRA

Uczeń opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej. Samodzielnie rozwiązuje problemy i wykonuje ćwiczenia o znacznym stopniu trudności. Aktywnie uczestniczy w lekcjach. Bierze udział w konkursach tematycznie związanych z językiem polskim. Wykonuje prace domowe, często angażuje się w zadania dodatkowe. Próbuje tworzyć własne teksty literackie. Przygotowuje prezentację multimedialną.
Kształcenie literackie i kulturowe oraz językowe
Wypowiedzi ustne i pisemne ucznia są całkowicie poprawne pod względem merytorycznym, logicznym, stylistycznym – językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym. Doskonale potrafi posługiwać się formami wypowiedzi poznanymi w klasie IV (dialog, plan odtwórczy (ramowy i szczegółowy), opowiadanie twórcze i odtwórcze, opis przedmiotu, list prywatny, zaproszenie, życzenia, notatka), w klasie V (opowiadanie z dialogiem, sprawozdanie z wydarzenia, filmu, spektaklu, opis zwierzęcia, krajobrazu i obrazu, charakterystyka postaci rzeczywistej i literackiej, ogłoszenie/zawiadomienie) oraz z kl. VI (notka biograficzna, opis przeżyć wewnętrznych, opinia, argument, list oficjalny). Zna i wymienia cechy gatunkowe fraszki, noweli, dziennika, powieści, utworu *fantasy* i science fiction. Zachowuje trójdzielny układ kompozycji opowiadania. Dba o prawidłowy układ graficzny wypowiedzi pisemnej – akapity. Redaguje opowiadanie z dialogiem. Wykazuje się bardzo dobrą znajomością przeczytanego tekstu. Samodzielnie sporządza plan odtwórczy tekstu literackiego i kompozycyjny własnej wypowiedzi. Nazywa cechy bohatera i przywołuje czyny, zachowania, które o tym świadczą. Potrafi opisać stany psychiczne i ich przejawy. Ma bogaty zasób słownictwa i umiejętnie się nim posługuje. Wie, co to jest synonim, homonim, antonim, cytat,

sentencja, symbol, biografia, wiersz ciągły i stroficzny. Samodzielnie i sprawnie posługuje się słownikiem ortograficznym, języka polskiego, wyrazów obcych, wyrazów bliskoznacznych. Często korzysta z zasobów biblioteki szkolnej i gminnej.

Analizuje utwór poetycki, wskazując: porównanie, zdrobnienie, zgrubienie, epitet, ożywienie, uosobienie, powtórzenie, anaforę, apostrofę, pytanie retoryczne, rym, wers, strofę, refren, obraz poetycki, podmiot liryczny.

Płynnie czyta nowy tekst. Ze zrozumieniem czyta teksty kultury przewidziane programem, analizuje je samodzielnie, podejmuje próby interpretacji. Recytuje fraszki.

Fleksja i składnia

Biegłe rozróżnia części mowy poznane w IV, V i VI klasie (partykuła, wykrzyknik). Wskazuje różnicę między osobową a nieosobową (bezokolicznik) i bezosobową (-no, -to), dokonaną i niedokonaną formą czasownika. Poprawnie stosuje formy liczby, osoby, rodzaju, czasu, trybu, strony. Biegłe odmienia przez przypadki rzeczowniki, przymiotniki, liczebniki i poprawnie stosuje je w zdaniach. Odmienia i stopniuje przymiotniki. Stopniuje przysłówki. Zna przyimki, wyrażenia przyimkowe.

Buduje i rozwija zdania. Analizuje budowę zdania pojedynczego i złożonego, wskazuje orzeczenie i jego rodzaje, podmiot i jego rodzaje, przydawkę, dopełnienie, okolicznik. Układa zdania bezpodmiotowe, zdania złożone współrzędnie i podrzędnie. Oddziela temat od końcówki fleksyjnej, określa stronę czynną i bierną, dokonuje zamiany, rozróżnia czasów. przechodnie i nieprzechodnie.

Fonetyka

Zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów, zna akcent wyrazowy. Zna i stosuje zasady etykiety językowej i netykiety, używa zwrotów grzecznościowych.

Ortografia i interpunkcja

Zna i stosuje zasady pisowni wyrazów.

Poprawnie stosuje znaki interpunkcyjne w zdaniach.

OCENA DOBRA

Uczeń w większości opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej. Samodzielnie rozwiązuje zadania o średnim stopniu trudności, a z pomocą nauczyciela – trudne. Bierze czynny udział w lekcji. Wykonuje prace domowe, także nieobowiązkowe. Przygotowuje prezentację multimedialną.

Kształcenie literackie i kulturowe oraz językowe

Czyta poprawnie, ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, samodzielnie odnajduje w nich informacje, stosuje zasady prawidłowego przestankowania. W wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia niewiele błędów językowych, ortograficznych i stylistycznych. Próbuje charakteryzować bohaterów literackich oraz formułuje ogólne wnioski o utworach.

Potrafi posługiwać się formami wypowiedzi poznanymi w klasie IV (dialog, plan odtwórczy (ramowy i szczegółowy), opowiadanie twórcze i odtwórcze, opis przedmiotu, list prywatny, zaproszenie, życzenia, notatka), w klasie V (jw.) i w kl. VI (jw.). Stosuje akapity. Redaguje opowiadanie z dialogiem, stosuje trójdzielny układ kompozycji tekstu, akapity. Dobrze zna przeczytane lektury. Zna i wymienia cechy gatunkowe fraszki, noweli, dziennika, powieści, utworu *fantasy* i science fiction. Recytuje fraszki.

Zna pojęcia: synonim, homonim, antonim, cytat, sentencja, symbol, biografia, wiersz ciągły i stroficzny. Sprawnie posługuje się słownikiem ortograficznym, języka polskiego, wyrazów obcych, wyrazów bliskoznacznych. Korzysta z zasobów biblioteki szkolnej i gminnej.

Wskazuje w wierszu: porównanie, zdrobnienie, zgrubienie, epitet, powtórzenie, ożywienie, uosobienie, anafora, apostrofę, pytanie retoryczne, rym, wers, strofę, refren, obraz poetycki, podmiot liryczny.

Fleksja i składnia

Rozróżnia części mowy poznane w klasie IV, V i VI (partykuła i wykrzyknik). Poprawnie odmienia i stosuje w zdaniach czasowniki, rzeczowniki, przymiotniki. Odróżnia czasowniki w formie osobowej od bezosobowych. Zna tryby i strony czasownika. Stopniuje przymiotniki i przysłówki. Zna przyimki, wyrażenia przyimkowe. Wskazuje w zdaniu podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik. Wyróżnia grupę podmiotu i grupę orzeczenia. Układa zdania i równoważniki zdań, zdania współrzędne i podrzędne. Analizuje budowę zdania pojedynczego rozwiniętego i zdania złożonego.

Fonetyka

Zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów. Zna i stosuje zasady etykiety językowej, netykiety, używa zwrotów grzecznościowych.

Ortografia i interpunkcja

Stosuje poznane reguły ortograficzne w pracach pisemnych i ćwiczeniach. Poprawnie wstawia znaki interpunkcyjne w zdaniach.

OCENA DOSTATECZNA

Uczeń w znacznej mierze opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej. Samodzielnie wykonuje tylko łatwe zadania, trudniejsze problemy i ćwiczenia rozwiązuje przy pomocy nauczyciela. Rzadko aktywnie uczestniczy w lekcjach. Wykonuje obowiązkowe prace domowe, ale popełnia w nich błędy.

Kształcenie literackie i kulturowe oraz językowe

W wypowiedziach ustnych i pisemnych na ogół poprawnie buduje zdania, właściwie stosuje poznane słownictwo i zasady ortograficzne. Redaguje formy wypowiedzi przewidziane w programie klasy IV (dialog, plan odtwórczy (ramowy i szczegółowy), opowiadanie twórcze i odtwórcze, opis przedmiotu, list prywatny, zaproszenie, życzenia, notatka), w klasie V (jw.) oraz (z pomocą nauczyciela) poznane w klasie VI (jw.).

Umie wymienić elementy świata przedstawionego. Odróżnia opis od opowiadania. Wie, co to jest porównanie, zdrobnienie, zgrubienie, epitet, powtórzenie, ożywienie, uosobienie, anafora, apostrofa, pytanie retoryczne, wers, strofa, rym, podmiot liryczny. Zna nowe pojęcia: synonim, homonim, antonim, cytat, sentencja, symbol, biografia, wiersz ciągły i stroficzny. Recytuje fraszkę.

Fleksja i składnia

Rozpoznaje poznane w klasie IV i V części mowy.

Odmienia rzeczowniki, przymiotniki, liczebniki przez przypadki. Stopniuje przymiotniki i przysłówki. Rozpoznaje typy zdań ze względu na cel wypowiedzi. Rozwija zdania pojedyncze nierozwinięte. Układa zdania i równoważniki zdań. Rozpoznaje podmiot, orzeczenie, przydawkę, okolicznik, dopełnienie oraz zdania złożone współrzędnie i podrzędnie.

Fonetyka

Stara się stosować zasady etykiety językowej, netykiety, używa zwrotów grzecznościowych, unika wulgaryzmów.

Ortografia i interpunkcja

Zna reguły dotyczące pisowni wyrazów (ó/u, ź/rz, h/ch; by, ą/on/om, ę/en/em). Stosuje zasady dotyczące pisowni nazw własnych. Stosuje znaki przestankowe: kropkę, przecinek i dwukropkę (przy wycieniach), myślnik (m.in. w dialogu), pytajnik, wykrzyknik, cudzysłów, nawias. Dokonuje poprawy popełnionych błędów.

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

Uczeń w niewielkim stopniu opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej. Większość zadań, nawet bardzo łatwych, wykonuje przy pomocy nauczyciela. Nie jest aktywny na lekcjach, ale stara się wykonywać polecenia nauczyciela.

Pracuje niesystematycznie, wymaga stałej zachęty.

Często nie potrafi poprawnie wykonać samodzielnie i poprawnie zadań domowych, ale podejmuje takie próby.

Kształcenie literackie i językowe

Czyta niezbyt płynnie, niewłaściwie akcentuje wyrazy, często bez odpowiedniej intonacji.

Nie potrafi samodzielnie analizować i interpretować tekstów, ale podejmuje próby ich odbioru.

Ma ubogie słownictwo i trudności z formułowaniem zdań.

Błędy językowe, stylistyczne, logiczne i ortograficzne popełniane w wypowiedziach pisemnych nie przekreślają wartości pracy i wysiłku, jaki uczeń włożył w ich napisanie.

Fleksja i składnia

Z pomocą nauczyciela rozróżnia poznane w kl. IV, V i VI części mowy. Odmienia rzeczowniki, przymiotniki, liczebniki przez przypadki (łatwe przykłady).

Wskazuje podmiot i orzeczenie. Próbuje wskazać i nazwać określenia. Odmienia czasowniki przez osoby, liczby, czasy i rodzaje, tryby, rozróżnia strony czasownika.

Fonetyka

Stara się stosować zasady etykiety językowej, stara się używać zwrotów grzecznościowych, unika wulgaryzmów.

Ortografia i interpunkcja

Zna podstawowe zasady ortograficzne (pisownia wyrazów z „ó” wymiennym, „rz” i „ź” wymiennym, pisownia imion, nazwisk, prostych nazw geograficznych, cząstki by).

Z pomocą nauczyciela dokonuje poprawy popełnionych błędów. Stosuje wielką literę na początku zdania i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu.

OCENA NIEDOSTATECZNA

Uczeń ma bardzo duże braki w wiedzy i umiejętnościach z zakresu podstawy programowej dla klasy VI. Nie opanował podstawowych wiadomości z literatury, fleksji, składni, fonetyki, słownictwa, ortografii. Nawet przy pomocy nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zadań o elementarnym stopniu trudności. Nie potrafi redagować form wypowiedzi: dialog, plan odtwórczy (ramowy i szczegółowy), opowiadanie twórcze i odtwórcze, opis przedmiotu, list prywatny, zaproszenie, życzenia oraz tych z kl. V i VI (jw.).

Nie wykonuje zadań i poleceń nauczyciela. Zaniedbuje wykonywanie prac domowych. Nie opanował techniki głośnego i cichego czytania. Nie odnajduje w tekście informacji podanych wprost, nie rozumie dosłownego znaczenia wielu wyrazów w tekstach dostosowanych do jego poziomu edukacyjnego. Jego wypowiedzi ustne i pisemne nie są poprawne pod względem językowym i rzeczowym. W wypowiedziach pisemnych nie przestrzega reguł ortograficznych oraz interpunkcyjnych. Jego pismo jest nieczytelne.

Ocenie podlegają: ustne wypowiedzi ucznia na tematy literacko-kulturowe oraz nauki o języku, czytanie tekstów ze zrozumieniem, kartkówki, sprawdziany, zadania klasowe, wypracowania i inne własne teksty, znajomość treści lektur, zasad ortograficznych i interpunkcyjnych, recytacja utworów, przygotowanie dodatkowych materiałów na lekcję, aktywność na zajęciach, realizacja projektów, praca w zespole zadaniowym, inne formy aktywności polonistycznej (np. prace konkursowe, tworzenie prozy, poezji, quizy i testy on-line).